

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د پوهنې وزارت
د خوست ولایت د پوهنې ریاست
د ګربزو د پوهنې امریت

د کمپیوټر اساساتو نوټ

Ketabton.com

نوم: _____
دپلار نوم: _____
ټولګی: _____
درجه: _____

ترتیب کوونکی: محمدنواز ګربز

کمپیوټر (Computer)

کمپیوټر په لغت کې د (Compute) له کلمې څخه اخیستل شوی چې محاسبه کولو ته وایي. کله چې (r) ور جمع کړو نو (Computer) ورڅخه جوړیږي چې محاسبه کوونکي ته وایي. او په اصطلاح کې کمپیوټر هغه ماشین دی چې د محاسبه کولو لپاره استعمالیږي. یا کمپیوټریو بریښنايي ماشین دی چې ورکړل شوي معلومات په ډېر چټکۍ سره تحلیل او تجزیه کوي او د هر ډول غلطۍ او اشتباه څخه پرته دهغه نتیجه مونږ ته ښکاره کوي.

د کمپیوټر دندې

کمپیوټر په عمومي ډول لاندې څلور اساسي عمليې سرته رسوي.

۱. د معلوماتو داخلول.
۲. د معلوماتو تحلیل او تجزیه کول یا په هغو کار کول.
۳. د معلوماتو بېرته خارجول یا د معلوماتو نتیجه ښودل.
۴. د معلوماتو ذخیره کول.

د کمپیوټر تاریخچه

- ۱- کمپیوټر د لومړۍ ځل لپاره په (۱۹۴۲) م کال کې د یوه امریکایي عالم الاتاسوټ بری پواسطه اختراع شو.
- ۲- په (۱۹۶۰) م کال کې یو لوی کمپیوټر جوړ شو چې پراخوالی یې د یوې کوتې په اندازه ؤ او ډېر کارکوونکي ورته په کار ؤ.
- ۳- اولین کوچنی کمپیوټر یا (PC) یعنې (Personal Computer) په (۱۹۷۹) م کال کې جوړ شو، چې په لومړیو وختونو کې یې سرعت (پراخوالی) پنځه میگاهرتز ؤ.
- ۴- کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چین په هیواد ورکړل شوی دی. د کمپیوټر ټول پرمختګ په (۲۰) یا (۴۰) کالونو کې ترسره شوی دی.

د کمپیوټر ډولونه

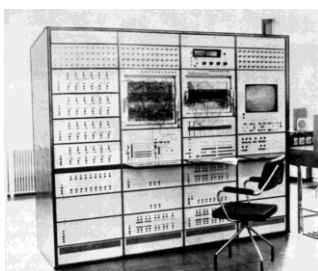
د کار او جوړښت له مخې کمپیوټرونه په درې ډوله دي.

- ۱- قیاسي (Analog) کمپیوټر.
- ۲- ترکیبي (Hybrid) کمپیوټر.
- ۳- رقمي (Digital) کمپیوټر.

۱. **Analog** کمپیوٹر: دا هغه کمپیوٹر دی چې ددی په مرسته مونږ مقیاس (اندازه) معلومولی شو. لکه: په پټرول پمپ کې هغه ماشین چې نمبراروي، ترمامیتر چې تبه معلوموي او داسې نور.

۲. **Hybrid** کمپیوٹر: دا هغه کمپیوٹر دی چې د (Analog computer) او (Digital computer) دواړو خصوصیات او دکار صلاحیتونه پکې وي.

۳. **Digital** کمپیوٹر: دا هغه کمپیوٹر دی چې دبرقي سرکټ پواسطه کارکوي. په ډیجیټل کمپیوټر کې رنګونه، حروف، اوازونه، اعداد او هرڅه پکې ذخیره کېږي.

د کمپیوټر دسایز له نظره په څلور ډوله دی.

Supper computer

تر ټولو ډیر چټک کمپیوټر دی چې په ملیونونو عملیې په یو ثانیه کې سرته رسوي.

Mainframe computer

دا ډول کمپیوټر عمومي (کمپیوټري شبکې) په څیر کار کوي او په یوه ثانيه کې میلیونه معلومات محاسبه کولی شي. دسوپر کمپیوټر ته سرعت، قدرت او قیمت یې کم دی.

Mini computer

دا کمپیوټر د وړه سائز او کم قیمت لرونکی دی چې د معلوماتو د زیرمه کولو په خاطر استعمالیږي. دا کمپیوټر تجارتي شرکتونو، دولتي ادارو، ساینسي لابراتوارونو کې کارول کیږي.

Micro computer

د نن ورځې دودیز کمپیوټرونه دي چې د شخصي کمپیوټرونو په نامه هم یادېږي. دا کمپیوټرونه په حجم کې وړه، په کار کې ښه او بیه یې ارزانه ده.

د کمپیوټر نور ډولونه

۱. ډیسکټاپ کمپیوټر (Desktop computer)
۲. لپټاپ کمپیوټر (Laptop computer)
۳. فامټاپ کمپیوټر (Palmtop computer)
۴. PDA computer (Personal Digital Assistance)

کمپیوټر دوي برخې لري

1. Internal parts of Computer
2. External parts of Computer

External Parts of Computer:

- ✓ Case
- ✓ Monitor
- ✓ Keyboard
- ✓ Mouse
- ✓ Speaker
- ✓ Printer
- ✓ Scanner
- ✓ Webcam

Internal parts of Computer:

- ✓ Main board
- ✓ CPU Processor
- ✓ Hard Disk
- ✓ Power Supply
- ✓ RAM
- ✓ ROM
- ✓ CARDS (VGA, Sound, LAN, Modem)
- ✓ Drives (CD room, Falsh)

دکمپیوټر جو برخه

کمپیوټر له دوو اساسي برخو څخه جوړ شوی دی.

(1) Hardware (سختکالي) (2) Software (پوستکالي)

Hardware: دا دکمپیوټر هغه فزیکي برخې دي چې په سترګو لیدل کېږي او د لاس پواسطه لمس کېږي. لکه: Modem, Speaker, Mouse, Monitor, Keyboard او داسې نور.

Hardware عمومي په دوو برخو ویشل شوي دي.

(1) Input devices (2) Output devices

Input devices: دا دکمپیوټر هغه برخې دي کوم چې مونږ ددې پواسطه کمپیوټر ته معلومات داخلوو. لکه: Keyboard, Mouse, Scanner, Digital camera اونور.

Input devices دوي اصلي برخې لري.

(1) Keyboard (2) Mouse

Keyboard: دا هغه آله ده چې په کمپیوټر کې د لیکنې لیکلو په خاطر استعمالیږي. کیبورډ زیاتې بټنې لري چې Keys ورته ویل کېږي.

Mouse: دا هغه آله ده چې د کمپیوټر په سکرین باندې کرسر ته د حرکت ورکولو لپاره استعمالیږي. موس درې بټنې لري.

1. Right Click
2. Left Click
3. Scroll button

ماوس په درې ډوله دی

1. Serial Mouse
2. Ps/2 Mouse
3. Wireless Mouse

Serial Mouse: دا هغه ماوس دی چې بیضوي شکل لري او په هر کمپیوټر کې کار کوي پدې ماوس کې ۹ ستنې موجودې دي.

PS/2 Mouse: دا هغه ماوس دی چې د مورک په شان شکل لري او په هر قسم کېوټر کې کار کوي.

Wireless Mouse: دا هغه ماوس دی چې بي تاره کار کوي، تار نه لري او دتلویزیون دریموت په شان کار کوي.

Modem: دا دکمپیوټر هغه آله ده چې کمپیوټر ته دانټرنیټ ورکولو لپاره استعمالیږي یعنی کمپیوټر انټرنیټ ورکوي.

Speaker: دا هغه آله ده چې دکمپیوټر څخه آواز خارجوي لکه دویډیو آواز، دموسیقی آواز، دفلم آواز او داسې نور.

Scanner: دا هغه آله ده چې د کاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي یعنی د کتاب، مجلې، عکس، نوټ او داسې نورو شیانو څخه کاپي پرې اخیستل کيږي.

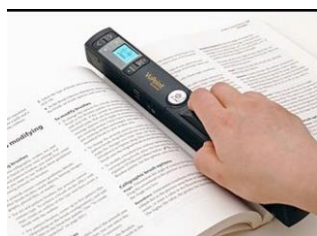

Scanner دوی لویې برخې لري.

(1) Hand-held scanner

(2) Flatbed scanner

Hand-held scanner: دا هغه سکینر دی چې په کتابخانو یا عمومي دوکانونو کې استعمالیږي، چې کمپیوټر ته دبیولارښونه کوی یعنی د شیانو بیه ورته ښایي.

Flatbed scanner: دا هغه سکنر دی چې لیکنه، گرافونه، عکسونه اوداسې نور دکمپیوټر په میمری کې ذخیره کوي.

Digital camera: دا هغه آله ده کوم چې عکس یا ریکارډ په دوامدار ډول اخلي او مونږ ته یې په سکرین باندې ښايي.

Digital Camera

Output devices: دا هغه آلی دي کوم چې مونږ ته دکمپیوټر څخه معلومات خارجوي، یعنې مونږ ته معلومات راکوي.
لکه: Printer, Monitor او داسې نور.

Software: د کمپیوټر هغه فزیکي برخې دي چې په سترګولیدل کېږي اودلاس پواسطه نه لمس کېږي. لکه: Word pad, MS word and all programs.

Software په عمومي ډول په دوو برخو ویشل شوی دی.
(1) System software (2) Application software

System software: د User او کمپیوټر ترمنځ اړیکې ته سیستم سافټویر ویل کېږي یا هغه سافټویر دی چې د هارډویر دکنټرول دنده په غاړه لري. ښه مثال اپریټینګ سیستم دی.
لکه: Window Xp , Windows 7, Windows 8 .

Operating system: هغه مهم سافټویر دی چې په کمپیوټر کې مرکزي رول لوبی او نور ټول سافټویرونه دهمدې سافټویر پواسطه کار سرته رسوي.

Application software: دا هغه سافټویر دی کوم چې د User وظيفي حل کوي. او پخپله هم دسیستم سافټویر په مټ کار ترسره کوي.
لکه: MS word, MS excel and etc .

Monitor: دا هغه پرده ده چې کمپیوټر مونږ ته ټول معلومات ښیي یعنې ښکار کوي

چې نوموړي پرده د لیدنې بنودنې واحد دی.

Monitor په دوه ډوله دی.

(1) Monochrome Monitor (2) Color Monitor

Monochrome Monitor: دا هغه منیتور دی چې په سپین یا څر رنگ معلومات ښکاره کوي. او په واضح ډول رنگ نه ښکاره کوي. دا ډول منیتور د سترگو لپاره زیات تواني دی او سترگې خرابوي.

Color Monitor: دا هغه منیتور دی چې په مختلفو رنگونو معلومات ښکاره کوي او په میلیونونه رنگونه لري. دا ډول منیتور د سترگو لپاره لږ تواني دی.

Printer: دا هغه آله ده چې د لیکنې د چاپ کولو لپاره استعمالیږي لکه کتابونه، مجلې، نوتونه، ورځپاڼې او داسې نور شیان پرې چاپ کولی شو.

Printer زیات ډولونه لري خو ځینې یې لاندې دي.

Dot Matrix Printer: دا ډول پرنټر ليکنه په تور او ساده ډول چاپوي چې ساده پرنټر ورته ويل کيږي.

Inkjet Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه رنگه چاپوي لکه کتاب، عکس او داسې نور دې ته رنگه پرنټر ويل کيږي.

Laser Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه په ډېر تيز رنگ سره چاپوي.

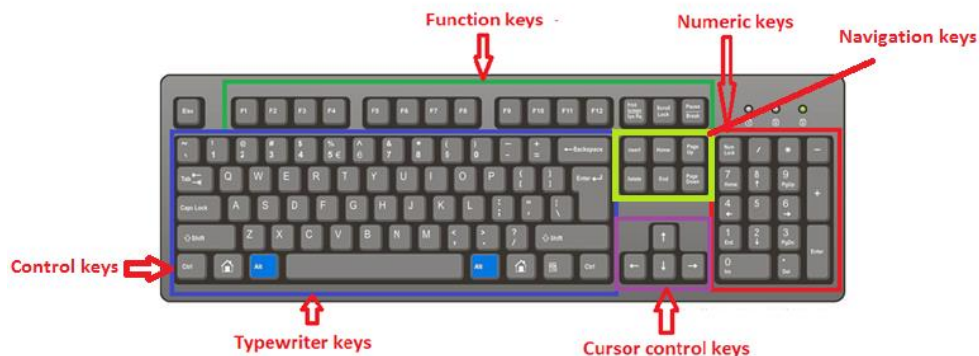
Keyboard

دا دکمپیوټر هغه آله ده چې په کمپیوټر کې دليکنې لیکلو لپاره استعمالیږي. په کیبورډ باندې بټونه ته Keys ويل کيږي.

Keys of Keyboard

په کیبورډ کې بټنې په څلورو گروپونو ویشل شوي دي.

- 1). Function keys
- 2). Typewriter area
- 3). Numeric keypad
- 4). Cursor control keys

Function keys

دا بټنې په کيبورډ ۱۲ دی چې هره بټن ځانته وظيفه اجراء کوي.
لکه: F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, F10, F11, F12.
دا بټنې کمپيوتر ته د مختلفو کمانډونو ورکولو لپاره استعمالیږي.

F1: دا بټن په پروگرام کې د Help Menu خلاص کولو لپاره استعمالیږي.
يعني کله چې تاسو د کمپيوتر د پروگرام د معلومات غواړئ له دې طريقه څخه پيدا کولی شئ.

F2: دا بټن په کمپيوتر کې انتخاب شوي فایل ته د نوم وربدلولو لپاره استعمالیږي.
F3: دا بټن په کمپيوتر کې د فایلونو د پلټلو لپاره استعمالیږي يعني ددې بټن په کليک کولو سره په کمپيوتر کې Search box خلاصیږي او ددې لارې مونږ هر څه پلټلی شو.

F4: دا بټن Windows explore باندې د ادرس بار څرگندولو لپاره استعمالیږي.
F5: دا بټن د کمپيوتر د وينډوز د تازه کولو لپاره استعمالیږي.
F6: دا بټن د کمپيوتر په وينډوز باندې د افشنونو په گوته کولو (اشاره کولو) لپاره استعمالیږي.

F7: دا بټن په کمپيوتر کې د کمپيوتر آواز د بندولو لپاره استعمالیږي.
F8: دا بټن په کمپيوتر کې د آواز د کمولو لپاره استعمالیږي.
F9: دا بټن په کمپيوتر کې د آواز د زیاتولو لپاره استعمالیږي.

F10: دا بټن په کمپيوتر کې د مینوبار د فعالولو لپاره استعمالیږي.
F11: دا بټن په کمپيوتر کې د صفحې يا عکس په مکمل سکرین کې د بندولو لپاره استعمالیږي.
F12: دا بټن په په پروگرام کې د فایل د ساتلو لپاره استعمالیږي.

Typewriter area

پدې بټنو کې Alphabetic keys, Numeric keys, symbol keys بټنې شاملې دي.

Alphabetic keys

دا بټنې دليکنې لیکلو لپاره استعمالیږي چې ټولې ۲۶ بټنې دي.

Numeric keys

دا بټنې د عددنو لیکلو لپاره استعمالیږي لکه: 1, 2, 3, 23, 45, او داسې نور.

Symbol keys

دلته په Typewriter area بعضو بټنو باندې سمبولونه لیکل شوي دي چې دسمبولونو دلیکلو لپاره استعمالیږي. لومړۍ به په Shift key باندې کلیک کوو وروسته په سمبول باندې کلیک کوو نو سمبول لیکل کیږي.

Numeric keypad

دا بټنې د اعدادو لیکلو لپاره استعمالیږي او جمع، منفي، ضرب او تقسیم علامو لیکلو لپاره هم استعمالیږي. که چیرې په کیبورډ کې Num lock بټن فعاله وي نو نوموړې بټنې کار کوي او که چیرې Num lock بټن غیر فعال وي نو Numeric keypad بټنې کار نه کوي.

Cursor control keys

دا بټنې کښته، پاس، ښي طرف ته او چپ طرف ته دکرسردحرکت کولو لپاره استعمالیږي. او د Arrows keys په نوم هم یادېږي. او Navigation keys هم په دغو بټنو کې شاملې دي.

Cursor keys

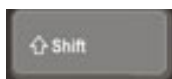

په کیبورډ بعضي بټنې

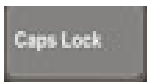
Tab: دا بټن په پروگرام کرسر ته د حرکت ورکولو لپاره استعمالیږي یعنې ددې بټن په کلیک کولو سره کرسر مخکې حرکت کوی.

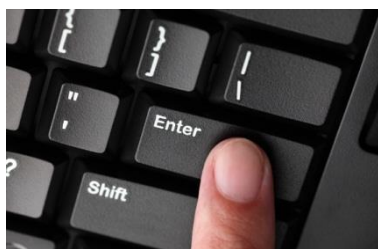
Shift: دا بټن په کیبورډ کې دنورو بټنو سره یوځای استعمالیږي. په کیبورډ کې دوی Shift بټنې شاملې دي چې یوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعیت لري.
مثال: که چیرې دانګلیسي کوچنۍ توري په غټو تورو لیکو نو لومړۍ په Shift بټن باندې کلیک کوو وروسته په انګلیسي کوم یو توري باندې کلیک کوو نو توري په غټو تورو لیکل کیږي.

Caps lock: که چیرې نوموړي بټن فعاله وي نو انګلیسي توري په غټو تورو لیکل کیږي او که چیرې نوموړي بټن غیر فعاله وي نو انګلیسي توري په کوچنۍ تورو لیکل کیږي.

Enter: دا بټن په کمپیوټر کې مختلفې وظیفې لپاره کارول کېږي.
(۱). ددې بټن په کلیک کولو سره په پروگرام کې نوي لاین شروع کیږي.
(۲). دا بټن دکلیک وړاندې دنده هم سرته رسوي.
Enter بټن ته Return key هم ویل کیږي.

Spacebar: دا بټن لیکنې ته دفاصلې لپاره کارول کېږي.
یا دکرسر د حرکت کولو لپاره استعمالیږي.

Backspace: دا بټن دليکني دختمولوپاره استعماليري اوانتخاب شوي ليکنه هم ختموي.

Navigation keys: دا بټني مختلفي وظيفي سرته رسوي.

او پدې بټني کي Arrows بټني هم شاملې دي.

لکه: Page up, Page down, Home, End, Insert, Delete.

Page up key

دا بټن په پروگرام کي دکرسر دپورته خواته يعني دپروگرام سر ليکني ته دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليري.

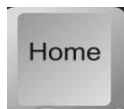
Page down key

دا بټن په پروگرام کي دکرسر دلاندې خواته يعني دپروگرام اخري ليکني ته دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليري.

Home key

دا بټن په زياتو پروگرامونو کي دکرسر دلاين سر ته حرکت کولو لپاره استعماليري. او کرسر دجملي سر ته حرکت کوي.

End key

دا بټن په زياتو پروگرامونو کي دليکني اخرته يا دجملي اخرته دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليري.

Insert key

دا بټن په پروگرام دفايل راوړلو لپاره استعماليري.

Delete key

دا بټن دليکني يا فايل دختمولو لپاره استعماليري.

Control keys: دا بټنې دنورو بټنو سره يوځای وظيفه اجراء کوي نوموړي بټنې دوي دي چې يوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Alt keys: دا بټنې دنورو بټنو سره يوځای کار کوي چې نوموړي بټنې په کيبورډ کې دوي دي چې يوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Home: دا بټن په پروگرام کې دليکي چپ طرف ته دکرسر حرکت کولو لپاره استعمالیږي.

End: دا بټن په دصحفي يا دفايل دختمولو لپاره استعمالیږي يا په پروگرام کې دلاين ښي طرف ته د کرسر دورلو لپاره استعمالیږي.

ESC: دا بټن په کمپيوټر کې د موجوده کار دختمولو لپاره استعمالیږي.
PrtScr: دا بټن په کمپيوټر کې د سکرین شاپټ اخيستلو لپاره استعمالیږي.

Windows button: دا بټن د **Start Menu** دخلاصولو لپاره استعمالیږي.
Fn button: دا بټن په کمپيوټر کې د هارډویر د کنټرولولو لپاره استعمالیږي لکه د سکرین رڼا تيزولی.

دکمپيوټر داخلي برخې Internal part of Computer

System unit

دا د صندوق په شان بند شوي دکمپيوټر يوه برخه ده چې کمپيوټر ته د معلوماتو په داخلولو کې مرسته کوي يعنې کمپيوټر ته معلومات داخلي. او زياتې برخې لري چې په لاندې ډول دي.
CPU, Memory, Main board, VGA card, Fax modem car, Sound card, Ram card

Tower System

او System unit په دوه ډوله دی.
Desktop Tower

Desktop system unit

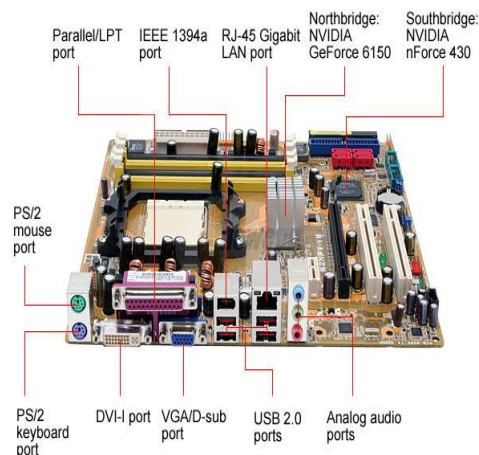
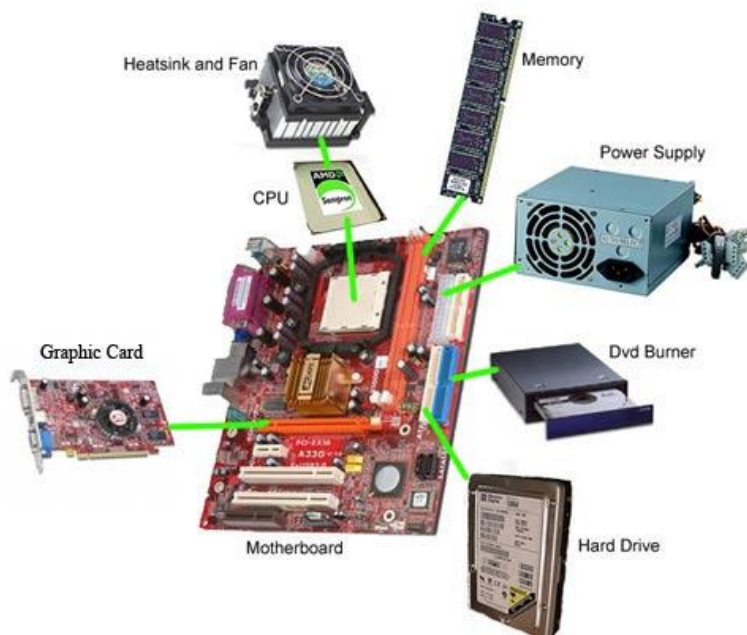
CPU (Central Processing unit) مرکزي دچلولوبرخه

دا دکمپیوټر یوه مهمه برخه ده چې دکمپیوټر په مشکلاتو باندې فکرکوي او دکمپیوټر ټول مشکلات حل کوي، او دکنټرول عمومي مرکز دی چې دې ته دکمپیوټر دماغ هم ویل کیږي. CPU تقریباً 1,5 inches مربع وي.

Main board or Mother Board

Main Board: دا هغه تخته ده چې د کمپیوټر ټولې تختې ورباندې نصب کیږي؛ او ورباندې د مختلفو کارتونو، مختلفو کیلونو او سي پي یو او داسي نور ورباندې نصب کیږي. لکه: Ram, Rom, Microprocessor, Modem, CD rom etc.

Memory devices: دا هغه برخه ده چې د کمپیوټر ټول معلومات ذخیره کوي. او په دوه ډوله ده.

- i). Internal memory devices
- ii). External memory devices

Internal memory devices

دا هغه میموري دي کوم چي په کمپیوټر کې پخپله وجود لري او دکمپنۍ لخوا ورته ټاکل شوي او په کمپیوټر کې معلومات ذخیره کوي.
په دوه ډوله ده.

RAM and ROM

RAM

RAM (Random access memory)

دا هغه میموري ده چي معلومات ذخیره کولی شي چي نوموړي میموري ته دایمي میموري هم ویل کیږي.

RAM (RANDOM ACCESS MEMORY)

ROM

ROM (Read only memory)

په دا ډول میموري کې مونږ فقط حاضر معلومات لوستلی شو مگر بدلولی یې نشو، او دایمي طبیعت لري. که چیرې کې هارډیسک نه وي، دا میموري هم کار کولی شي.

External memory devices

دا ډول میموري ډېر زیات مقدار معلومات ذخیره کوي.

USB Port

د USB مخفف (Universal Serial Bus) ده چې چې ددې برخې له ليارې کولای شو چې د کمپیوټر سره یو شی رابطه یعنی پیوست کړ، مثال: Scanner، Mouse، Flash drive.....

Flash Drive

فلش ډرائیو د معلوماتو د ذخیره کولو لپاره یوه بڼه آله ده چې د USB Ports له ليارې د کمپیوټر پیوست کړي. سره

Hard disk: دا د کمپیوټر په CPU پورې نصب شوي وي، چې د معلوماتو د ساتلو لپاره استعمالیږي. مونږ د هارډیسک سره صرف GB وینو چې دغه د هارډیسک سپید دی.

Hard Disk drive

GB

MB (Mega byte)
GB (Giga byte)

CD-ROM

(Compact Disk, Read Only Memory)

CD ROM کولای شوي چې معلومات او پروگرامونه ولولای او ذخیره یې کړي.

CD

(Compact Disk)

سي ډي د معلوماتو په نقلولو کې مرسته کوي چې ددې په مرسته کولی شو ډېر څه کمپیوټر ته نقل او د سي ډي په مرسته کمپیوټر ته منتقل کړو.

DVD (Digital Versatile Disc)

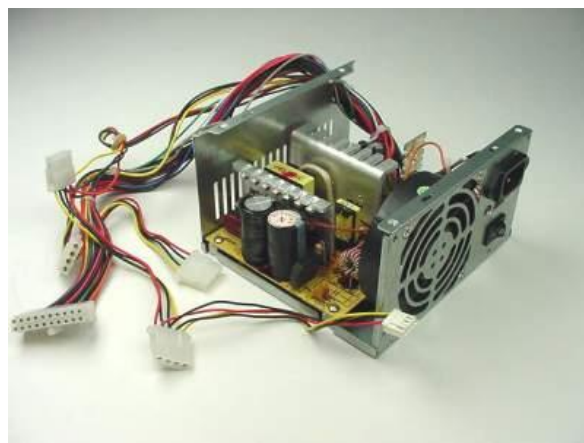
دی وی دی د لوړ ظرفیت له امله د فلمونو، پروگرامونو د ساتلو او انتقالولو لپاره استعمالیږي.

Tape drive: دا د کپبل پواسطه په System unit پورې نښلول کیږي، چې معلومات لولسي او لیکي یې چې دې ته Tape Backup هم ویل کیږي. او 1/4 inches پراخ دی.

Power supply

د کمپیوټر له مهمو پرزو څخه ده چې د کمپیوټر ټولو برخو ته برق

Windows 7

ویندوز په لغت کې کړکۍ ته وايي او د کمپیوټر اساسي پروگرامونو څخه یو پروگرام دی چې په یو وخت کې کولای شي څو دوسیې د ویندوز په صفحه د کړکۍ په شکل خلاصې کړي.

ویندوز ۷ لاندې مهم پروگرامونه لري.

- ❖ Notepad
- ❖ WordPad
- ❖ Paint pad

Notepad Program

دا دويندوز هغه پروگرام دی چې په کمپيوټر کې دساده ليکنې لپاره استعمالیږي. يعنې په دې پروگرام کې فقط ساده ليکنه کيږي.

د Notepad پروگرام دخلاصولو طريقي

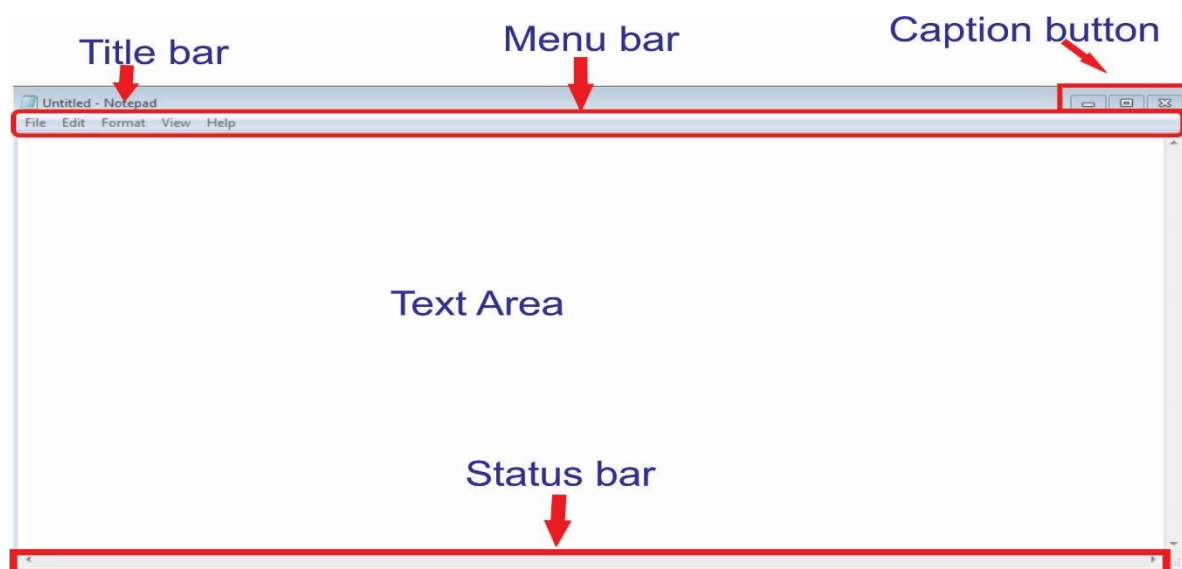
1. Start button- search box- write notepad- enter.
2. Start button- Run- write notepad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on notepad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.
5. Open notepad- write “Start space notepad”- save – after name write “.bat”- double click on saved file.
6. Open CMD – write “Start notepad” – Enter.

د Notepad پروگرام دبنډولو طريقي

1. File menu- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4
- 5.

(I.D.E Integrated Development Environment)

1. Title bar
2. Caption button
3. Menu bar
4. Text area
5. Status bar

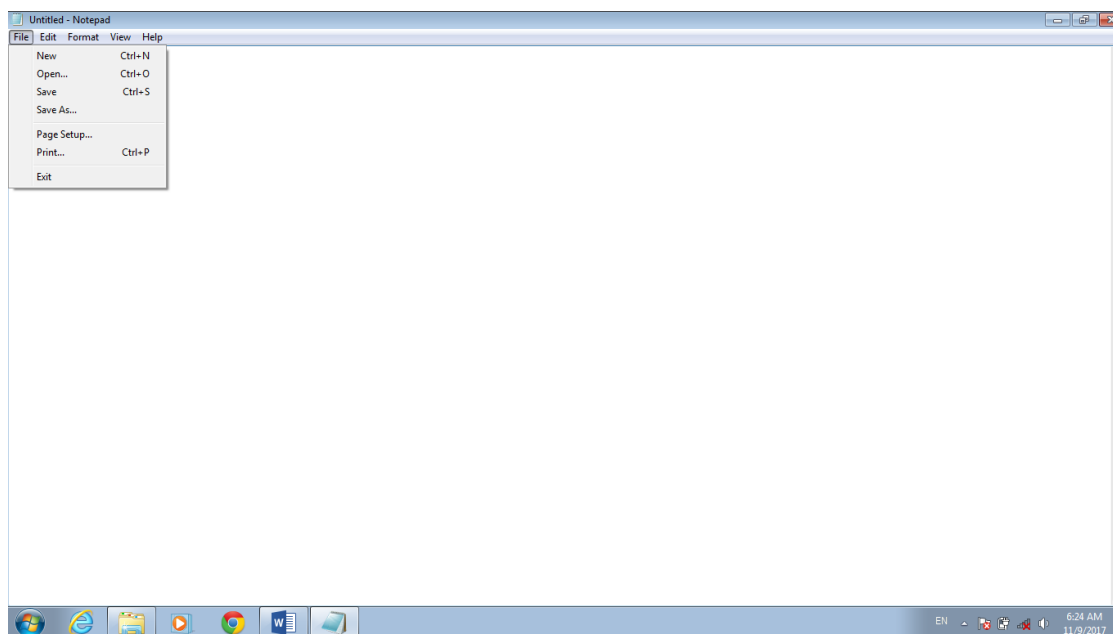

Title bar: په Title bar کې د هر پروگرام نوم لیکل شوي وي.
Caption button: پدې کې درې بټنې شاملې دي چې لاندې ډول دي.
Minimize: دا بټن د پروگرام د کوچني کولو او لویولو لپاره استعمالیږي.
Maximize: ددې په کلېک کولو سره د پروگرام صفحه د کمپیوټر Taskbar ته ځي.
Close: دا بټن د پروگرام د بندولو لپاره استعمالیږي.
Menu bar: په منیو بار کې د نوټ فډ پروگرام منیوگانې شتون لري.
Text Area: دا په پروگرام کې هغه ساحه ده کوم چې لیکل پکې کیږي یعنې دې ته د لیکلو ځای هم ویل کیږي.

File Menu

په File menu کې دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Page setup
6. Print
7. Exit

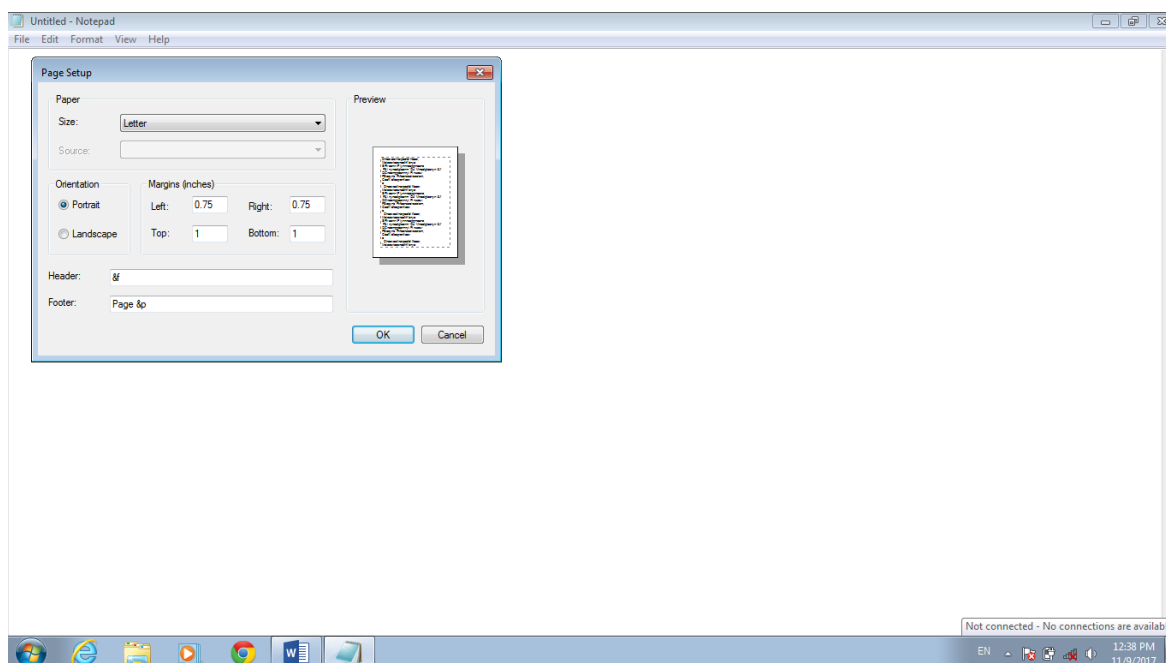
New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ يې Ctrl+N ده.

Open: دا کمانډ په پروگرام ديوې دوسيې يا ليکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه ليکنه کوم چې مونږ په کمپيوټر کې مخکې ساتلي وي. شاربټ کټ يې Ctrl+O ده.

Save: ددې کمانډ په ذريعه مونږ کولی شو چې يوه ليکنه په کمپيوټر کې وساتو. يعنې په کمپيوټر کې ديوې ليکنې يا دوسيې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږ کولی شو چې يوه ليکنه يا فايل په څو نومونو يې په کمپيوټر کې ساتلی شو. شاربټ کټ نه لري.

Page setup: ددې کمانډ په ذريعه کولی شو چې خپله ليکنه مخکې دچاپولو نه انداز کولی او ترتيب کولو شو.

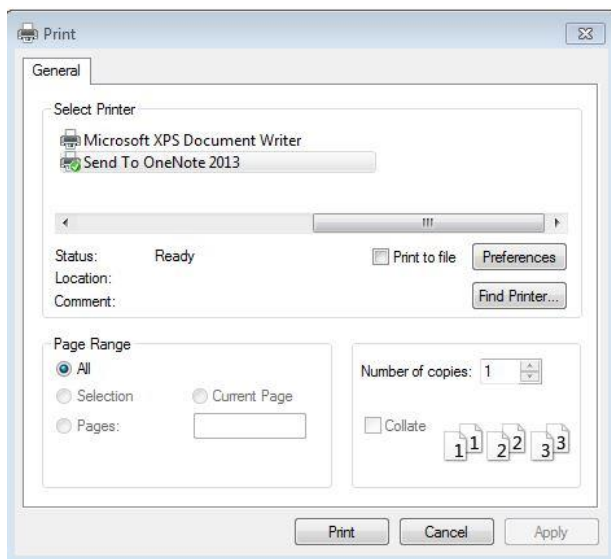
Size: ددې کمانډ پواسطه مونږ دخپلې صفحې اندازه ټاکلې شو. که دزمونږ صفحه A4 نو A4 انتخابوو او که دمونږ صفحه A3 نو A3 انتخابوو.

Orientation: پدې کې دوه کمانډونه شتون لري چې Portrait او بل Landscape دی. که Portrait انتخاب کړو نو صفحه په افقي چاپیږي. او Landscape انتخاب کړو نو صفحه عمودي چاپیږي.

Margins (inches): دا کمانډ دصفحې دڅنډو اندازه لپاره استعمالیږي. پدې کمانډ کې Left, Right, Top, Bottom شامل دي. **Right:** ددې پواسطه دصفحې دښي طرف اندازه ټاکل کیږي. **Left:** ددې پواسطه دصفحې دچپ طرف اندازه ټاکل کیږي. **Top:** ددې پواسطه دصفحې د سر طرف اندازه ټاکل کیږي. **Bottom:** ددې پواسطه دصفحې دلاندې طرف اندازه ټاکل کیږي.

Header: دا کمانډ په پروگرام کې دسرټکي یا عنوان لپاره استعمالیږي چې که مونږ وغواړو چې لیکنې ته عنوان ور کړو نو ددې کمانډ په استفادې سره کولی شو. **Footer:** دا کمانډ په پروگرام کې دصفحې دښکته خوا کې دیوې لیکنې لیکلو لپاره استعمالیږي.

Print: دا کمانډ په پروگرام کې دلیکنې دچاپ کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې Ctrl+P ده.

Select printer: ددې په ذریعې باندې دپرنتېر نوم انتخابیږي. کوم پرنتېر چې مونږ په کمپیوټر کې انسټال کړی وي.

Page range: ددې کمانډ پواسطه مونږ دصفحي شمېر ټاکلی شو. یعنې چې مونږ څومره صفحي چاپ کړو. **All:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو ټولو لیکنه چاپیږي. **Selection:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي لیکنه چاپیږي.

Pages: که چیرې وغواړئ چې د لسمې صفحي تر شلمې صفحي پورې دچاپ شي او نوره لیکنه د نه چاپیږي. نو لومړۍ به Pages انتخابوو وروسته به

(10-20) پکې لیکو نو د ۱۰ نه تر ۲۰ پورې صفحي به چاپیږي او نوره صفحي به نه چاپیږي.

Current page: که دا کمانډ انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چېرته چې کرسر وي.

Number of copies: دا کمانډ په پروگرام د نوټونو یا کتابونو دشمېر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه یا نوټونه دچاپ شي نو لس پکې لیکو.

Collate: که دا کمانډ انتخاب کړو نو لومړۍ صفحه به لس ځله چاپیږي او بیا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسې مسلسل چاپیږي.

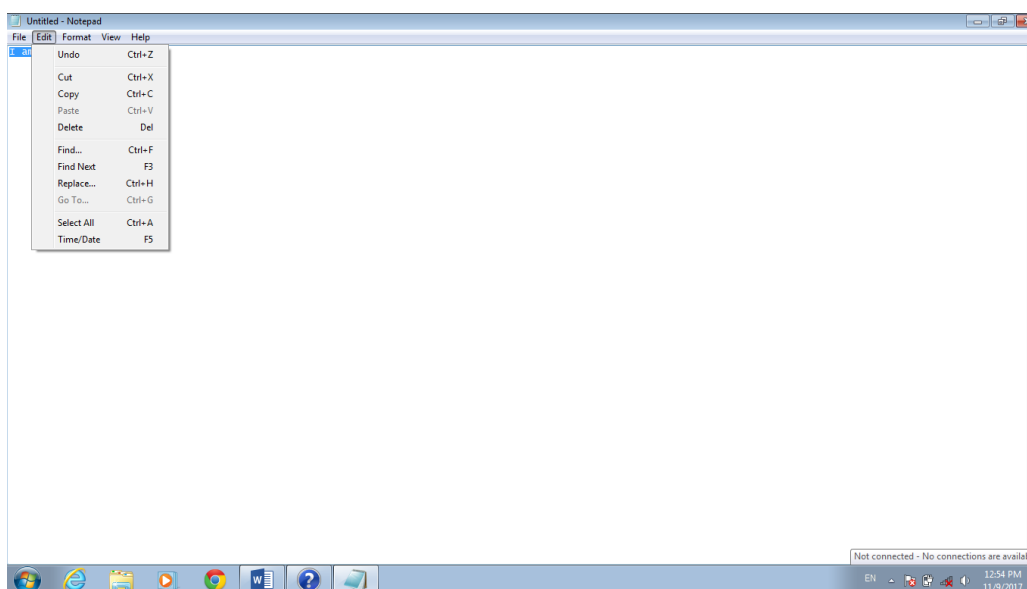
Exit: دا کمانډ دپروگرام دبنډولو لپاره استعمالیږي کله چې مونږ په دې کمانډ باندې کلیک وکړو نو پرانستل شوی پروگرام بندیږي.

Edit Menu

پدې منیو کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Undo
2. Cut
3. Copy
4. Paste
5. Delete

6. Find
7. Find next
8. Replace
9. Go to
10. Select All
11. Time/Date

Undo: دا کمانډ په پروگرام کې اجراء شوي کار خپل حالت ته راولي. يعنې که چېرې مونږ په پروگرام يوه ليکنه ختمه کړه نو وغواړو هغه ليکنه بيرته د راشي نو په undo باندې کلېک نو ختمه شوي ليکنه بيرته راځي. شارټ کټ يې Ctrl+Z دی.

Cut: دا کمانډ په پروگرام کې د يوې ليکنې ختمولو لپاره استعمالېږي. شارټ کټ يې Ctrl+X ده.

Copy: دا کمانډ په پروگرام د يوې ليکنې څخه د کاپي اخيستلو لپاره استعمالېږي. چې ليکنه هم هغه ځای کې هم پاتې شي او بل ځای ته يې هم ترې انتقال کړو. شارټ کټ يې Ctrl+C ده.

Paste: دا کمانډ د يوې ليکنې د انتقالولو لپاره استعمالېږي. کله چې يوه ليکنه Cut يا Copy کړو نو د Paste پواسطه يې بل ځای ته انتقالولی شو. شارټ کټ يې Ctrl+V ده.

Delete: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې ختمولو لپاره استعمالېږي. چې په پروگرام کې

یوه لیکنه ختموي یا یې پاکوي.

Find: دا کمانډ په پروگرام کې دیوې کلمې دلتون یا پیداکولو لپاره استعمالیږي. کله چې مونږ زیاته لیکنه کړي نو مونږ غواړو چې یو لغات یا کلمه پیداکړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ یو لغات یا کلمه پیداکولو شو. شارټ کټ یې **Ctrl+F** ده. **Find What:** پدې ځای کې مونږ هغه کلمه لیکو کوم چې مونږ یې پیداوو. **Find Next:** کله چې مونږ په لیکنه کې یوه کلمه زیاته لیکلي وي نو ددې بټن په کلیک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پیداکوي.

Cancel: دا دپرانستل شوي چوکاټ څخه دایستلو لپاره استعمالیږي.

Direction: په دې دوه افشنونه شتون لري چې **Up** او **Down** دی.

کله چې په **Down** باندې کلیک وکړئ

نو یوه کلمه یا لغات دپاس خوا نه ښکته خواته پیداکوي. او کله چې په **Up** باندې کلیک وکړئ نو یوه کلمه یا لغات دښکته خوا نه پاس خواته پیداکوي.

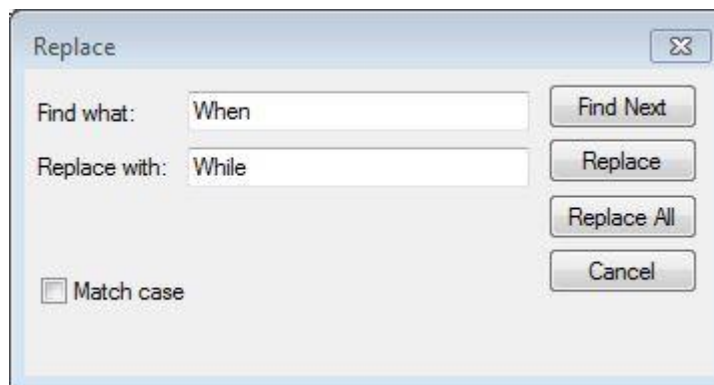
Match case: که دې ته کلېک ایښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پیداکوي چې په یو شان تورو لیکل شوي وي. یعنې که یوه کلمه په غټو تورو لیکل شوي وي نو په غټو تورو یې پیداکوي او په کوچنۍ تورو یې نه راته پیداکوي. او که په کوچنۍ تورو لیکل شوي وي نو په کوچنۍ تورو یې پیدا کوي او په غټو تورو یې نه پیداکوي.

Find Next: ددې کمانډ په کلیک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پیداکوي چې په لیکنه کې زیاتې لیکل شوي وي. شارټ کټ یې **F3** ده.

Replace: دا کمانډ په پروگرام یوه کلمه په بله کلمه بدلولولپاره استعمالیږي.

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په لیکنه کې شامله وي.

Replace with: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په بله کلمه یې بدلوو.

Find Next: دا دکلمې دپیداکولو لپاره استعمالیږي.

Replace: دا کمانډ یوه کلمه په بله کلمه دبدلولو لپاره استعمالیږي.

Replace All: دا کمانډ په پروگرام کې زیاتې کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Cancel: دا کمانډ دپرانستل شوي کمانډ دبدلولو لپاره استعمالیږي.

Match case: که دې ته کلېک اېښودل شوي وي نو هغه کلمه په بله کلمه بدلوي چې چې په یوشان تورو لیکل شوي وي.

Go To: دا کمانډ په پروگرام کې دلیکنې لیکوته دکرسر حرکت کولو لپاره استعمالیږي. لومړۍ دا کمانډ غیرفعال وي او کله چې وغواړو چې فعال یې کړو نو Format menu ته خو او Word wrap باندې کلېک کوو نو بیا فعالیږي. شارټ کټ یې Ctrl+G ده.

Select All: دا کمانډ په پروگرام کې دټولې لیکنې دانتخابولو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ یې Ctrl+A ده.

Time/Date: دا کمانډ په پروگرام کې دتاریخ او وخت دمنځته راوړلو لپاره استعمالیږي. یعنې دا کمانډ دپروگرام صفحې ته تاریخ او وخت راوړي. شارټ کټ یې F5 ده.

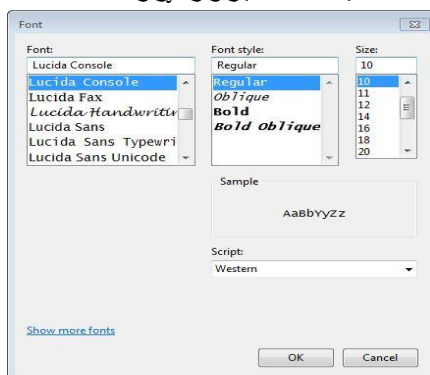
Format menu

پدې منیو دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Font

Word wrap: کله دا کمانډ فعال وي نو لیکنه دپروگرام دصفحې سره سم ماتېږي او کله غیرفعال نو لیکنه دپروگرام دصفحې سره سمه نا ماتېږي او همدغسې جریان مومي.

Font: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې دیوې لیکنې شکل، اندازه، ستایل ته تغیر ورکړو.

Font: پدې کې مونږ دیوې لیکنې شکل بدلولی شو.

Font style: پدې کې مونږ یوې لیکنې ته دبلوالی، کږوالی ورکولی شو.

Size: ددې پواسطه مونږ دلیکنې اندازه ټاکلی شو او لیکنه غټوالی او کوچنی کولی شو.

View menu

پدې منيو کې يوازې يو کمانډ شتون لري چې د Status Bar په نامه ياديږي.

Status Bar ددې کمانډ پواسطه مونږ Status bar فعالولی او هم غیر فعالولی شو.

Help menu

په نوموړي منيو دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. View Help
2. About Notepad

View help: دا کمانډ په پروگرام د کومک کولو په خاطر استعمالیږي. که چېرې مونږ ته په پروگرام کومه ستونزه پېښه شي نو ددې کمانډ په ذریعې یې کولی شو چې حل یې کړو.

About Notepad: دا کمانډ مونږ ته د نوټ فیلډ په باره کې معلومات راکوي چې نوموړی پروگرام کومې کمپنۍ جوړ کړی. او کوم ورژن لري.

WordPad Program

دا دویندوز پروگرامونو څخه یو پروگرام دی کوم چې دلیکنې لیکلو او دلیکنې ډیزاین کولو لپاره استعمالیږي. پدې پروگرام کې مونږ کتابونه، مجلې، ورځپاڼې، رسنۍ، رپورونه، خبرونه او داسې نور شيان لیکلی شو.

Wordpad پروگرام دوه ټیټونه لري Home tab او View tab.

د Wordpad پروگرام د خلاصولو طریقې

1. Start button- search box- write wordpad- enter.
2. Start button- Run- write wordpad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on wordpad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.

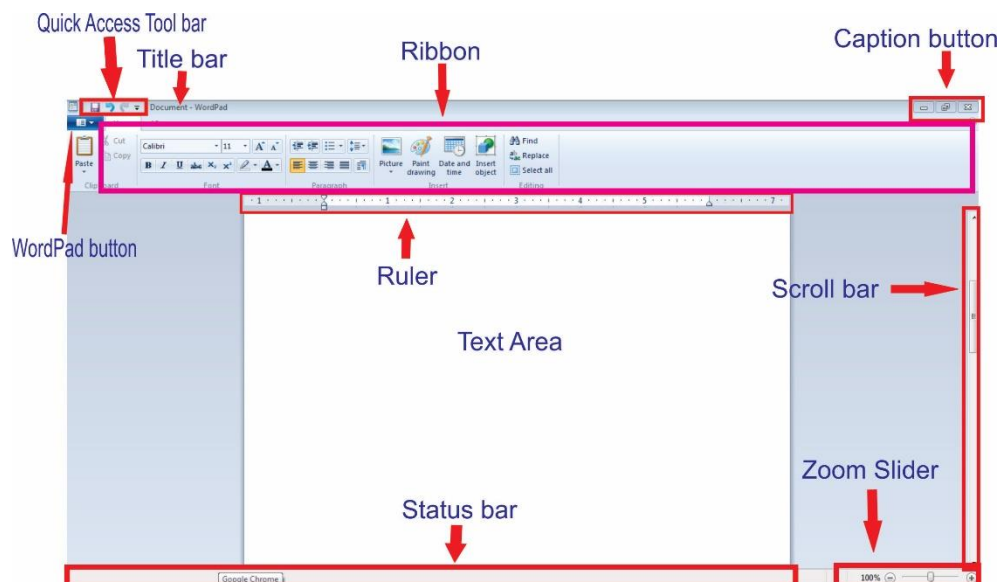
5. Open notepad- write "Start space wordpad"- save – after name write ".bat"- double click on saved file.
6. Open CMD – write "Start wordpad" – Enter.

د WordPad پروگرام د بندولو طریقې

1. Wordpad button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integrated Development Environment)

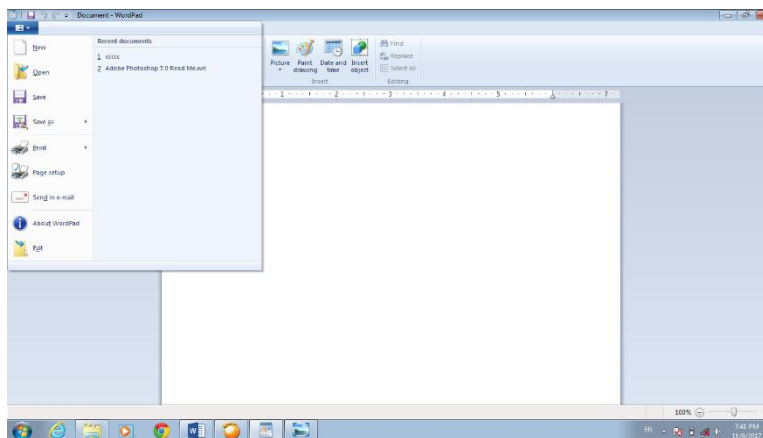
6. Title bar
7. Caption button(Minimize, Restore down, close)
8. Quick access tool bar
9. WordPad button
10. Ribbon(Home tabs, View tabs)
11. Ruler
12. Text area
13. Status bar
14. Zoom slider
15. Scroll bar

WordPad button

په ورډفډ فټن کې دا لاندې کمانډونه شامل دي.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. Page setup
7. Send in e-mail
8. About WordPad
9. Exit

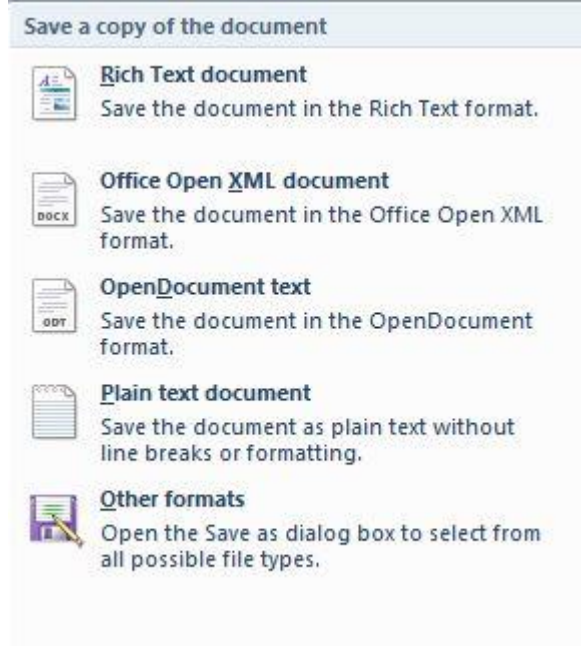
New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+N** ده.

Open: دا کمانډ په پروگرام د یوې دوسې یا لیکنې د خلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټر کې مخکې ساتلې وې. شاربټ کټ یې **Ctrl+O** ده.

Save: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټر کې وساتو. یعنې په کمپیوټر کې د یوې لیکنې یا دوسې د ساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوټر کې ساتلې شو. شاربټ کټ نه لري. ددې کمانډ پواسطه مونږ یوه دوسیه یا لیکنه په لاندې شکلونو او نومونو یې ساتلې شو.

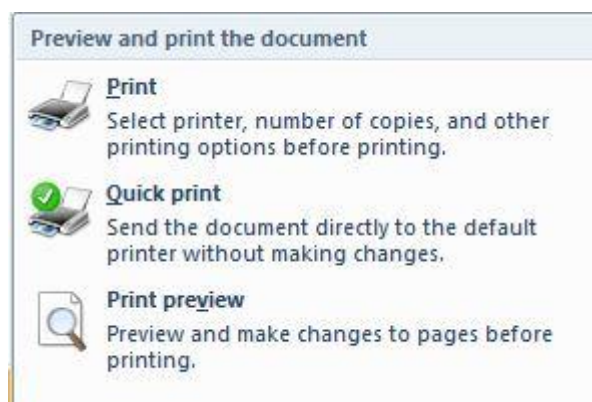
1. Rich Text document
2. Office Open XML document
3. Open document text
4. Plain text document
5. Other formats

Print: دا کمانډ په پرواګرام کې دلیکنې دچاپ کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې Ctrl+P ده.

په Print کمانډ کې لاندې درې کمانډونه شامل دي چې ځانګړي دندې سرته رسوي.

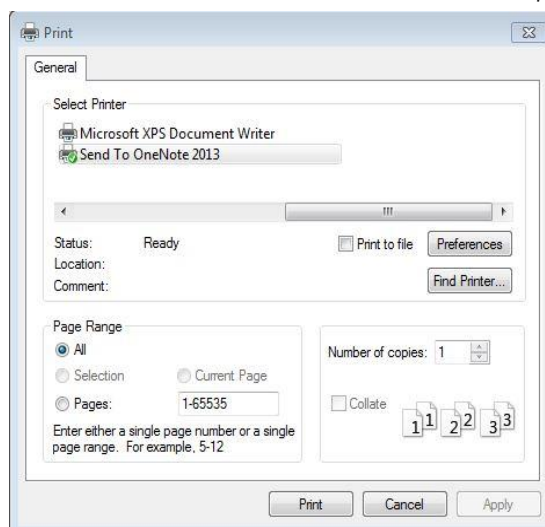
1. Print
2. Quick print
3. Print preview

Page setup: ددې کمانډ په ذریعه کولی شو چې خپله لیکنه د چاپولو نه مخکې اندازکولی یا ترتیب کولی شو.

Print: کله چې مونږ پدې باندې کلېک وکړو نو دفرنټ یوه افشن راکوي چې پدې کې دفرنټر نوم

انتخابیږي، دصفحو کاپي انتخابیږي او داسې نور او افشن یې په لاندې ډول ده.

Select printer: ددې په ذریعہ باندې ډیرنتر نوم انتخابیږي. کوم پرینتر چې مونږ په کمپیوټر کې انستال کړی وي.

Page range: ددې کمانډ پواسطه مونږ دصفحي شمېر ټاکلی شو. یعنې چې مونږ څومره صفحي چاپ کړو. **All:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو ټولو لیکنه چاپیږي. **Selection:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي لیکنه چاپیږي.

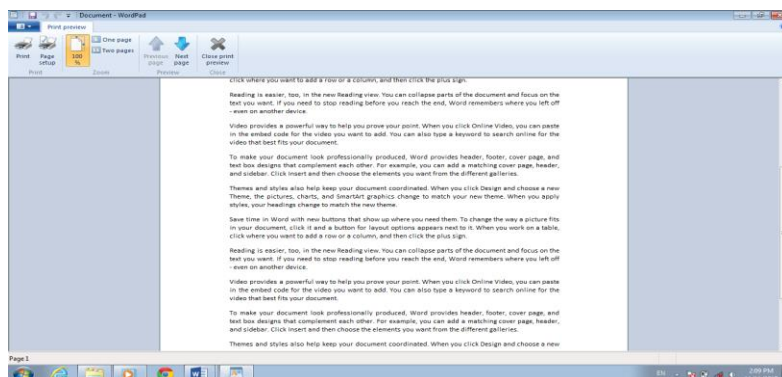
Pages: که چېرې وغواړو چې دموډرن لیکنه د ډینځمې صفحي نه تر لسمې صفحي پورې چاپ شي نو پدې کې (5-10) لیکو او فرنټ کوو یې.

Current page: که دا کمانډ انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چېرته چې کرسر موجود وي.

Number of copies: دا کمانډ په پروگرام د نوټونو یا کتابونو دشمېر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه یا نوټونه دچاپ شي نو لس پکې لیکو. **Collate:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو لومړۍ صفحه به لس ځله چاپیږي او بیا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسې مسلسل چاپیږي.

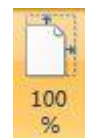
Quick print: دا کمانډ په پروگرام کې دلیکنې مستقیماً چاپولو لپاره استعمالیږي یعنې کله چې پدې کمانډ باندې کلېک وکړو نو لیکنه مستقیماً چاپیږي او کومه افشن نه راکوي.

Print preview: ددې کمانډ پواسطه لیکنه مخکې دچاپولو نه کتلی شو.

Print: که چېرې په فرنډ باندې کلېک وکړو نو لیکنه مستقیماً چاپیږي.

Page setup: پدې کمانډ کې مونږ دلیکنې دصفحي ستینګ کولای شو او ترتیب کولی شو.

که چیرې مونږ پدې باندې کلېک وکړو نو صفحه ۱۰۰٪ فیصده نږدې کوي.

One page: که چیرې پدې باندې کلېک وکړو نو یوه صفحه راته ښکاره کوي.

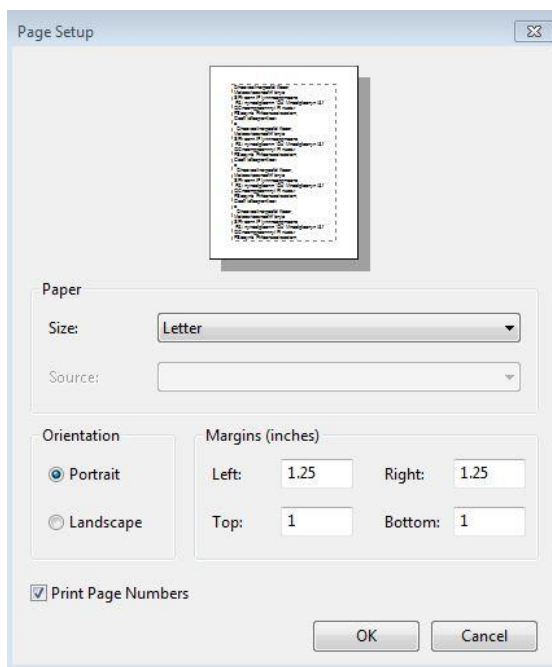
Two pages: که چیرې پدې باندې کلېک وکړو نو دوی صفحې راته ښکاره کوي.

Next page: که چیرې مونږ زیاتې صفحې لیکنه کړي وي نو ددې پواسطه دوهمه صفحه راته ښکاره کوي.

Previous page: ددې پواسطه مونږ وروستۍ صفحه ښکاره کوي یعنې کله چې په Next page کلېک وکړو نو دوهمه صفحه راته ښکاره کوي او وغواړو چې لومړۍ صفحې ته بېرته لاړ شو نو Previous page باندې کلېک کوو.

Close print preview: دا کمانډ د Print preview د بندولو لپاره استعمالیږي.

Page setup: ددې کمانډ په ذریعه کولی شو چې خپله لیکنه مخکې د چاپولو نه انداز کولی او ترتیب کولی شو.

Size: ددې کمانډ پواسطه مونږ د صفحې اندازه ټاکلی شو یعنې که صفحه A4 نو A4 انتخابوو.

Orientation: پدې کې دوه کمانډو شتون لري چې یو Portrait او بل Landscape دی.

Portrait: که چیرې دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په افقي ډول چاپیږي.

Landscape: که چیرې دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په عمودي ډول چاپیږي.

Margins (inches): دا کمانډ د صفحې دڅنډو اندازه لپاره استعمالیږي. پدې کمانډ کې Left, Right, Top, Bottom شامل دي.

Right: ددې پواسطه د صفحې دښې طرف اندازه ټاکل کیږي.

Left: ددې پواسطه د صفحې دچپ طرف اندازه ټاکل کیږي.

Top: ددې پواسطه د صفحې د سر طرف اندازه ټاکل کیږي.

Bottom: ددې پواسطه د صفحې د لاندې طرف اندازه ټاکل کیږي.

Print page Numbers: که چېرې نوموړي کمانډ ته کلېک ایښودل شي نو دصفحي نمبر چاپیږي او که چېرې کلېک ورته ایښودل شوي نه وي نو دصفحي نمبر نه چاپیږي.

Send in e-mail: دا کمانډ په پروگرام کې د ایمل لیږلو لپاره استعمالیږي.

About Wordpad: دا کمانډ مونږ ته دوردیفید په باره معلومات راکوي.

Exit: دا کمانډ دپروگرام دبنډولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Cut
2. Copy
3. Paste
4. Paste special

Cut: دا کمانډ په پروگرام دلیکنې دپړې کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+X** ده.

Copy: دا کمانډ په پروگرام دلیکنې څخه دکاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+C** ده.

Paste: دا کمانډ په پروگرام کې دلیکنې دانتقالولولپاره استعمالیږي یعنې Cut شوي یا Copy شوي لیکنه یو ځای بل ځای انتقالوي. شاربټ کټ یې **Ctrl+V** دی.

Paste special: دا کمانډ په پروگرام کې یوه لیکنه د عکس په شکل انتقالوي.

Home tab (Font group)

په Font گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Font family
2. Font size
3. Grow font
4. Shrink font
5. Bold

6. Italic
7. Underline
8. Strikethrough
9. Subscript
10. Superscript
11. Text highlight color
12. Text color

Font family: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې ته د شکل او ډيزاين ورکولو لپاره استعمالیږي.

Font size: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې ته د اندازې ورکولو لپاره استعمالیږي يعنې ليکنه غټولی شو او هم يې کوچنۍ کولی شو.

Grow font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د ليکنې اندازه زياتیږي يعنې غټیږي.
Shrink font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د ليکنې اندازه کميږي يعنې کوچنۍ کيږي.

Bold: ددې کمانډ پواسطه ليکنې ته لږ ډېلوالی ورکولی شو. شارټ کټ يې **Ctrl+B** ده.
Italic: دا کمانډ په پروگرام د ليکنې د کړوالی لپاره استعمالیږي يعنې ليکنې ته لږ کړوالی ورکوي. شارټ کټ يې **Ctrl+I** ده.

Underline: دا کمانډ په پروگرام ليکنې ته د لاندې خط ورکولو لپاره استعمالیږي
شارټ کټ يې **Ctrl+U** ده.

Strikethrough: دا کمانډ په پروگرام د ليکنې په منځ کې خط تيرولو لپاره استعمالیږي يعنې د ليکنې په منځ کې لیکه ورکول کيږي.

Subscript: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې يا عددونو ته د قاعدې ورکولو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ يې **Ctrl+=** ده.

Superscript: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې يا عددونو ته د توان ورکولو لپاره استعمالیږي.
يعنې د ليکنې يا عددونو د پاسه ليکنه ورکولی شو. شارټ کټ يې **Ctrl+Shift++** ده.

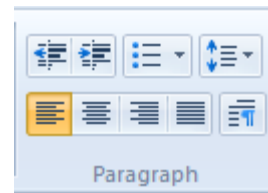
Text highlight color: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې شاته د رنگ ورکولو لپاره استعمالیږي يعنې د ليکنې څټ(شاته) رنگ ورکولی شو.

Text color: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې ته د رنگ ورکولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Paragraph group)

په Paragraph گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Decrease Indent
2. Increase Indent
3. Start a list
4. Line spacing
5. Align text left
6. Center
7. Align text right
8. Justify
9. Paragraph

Decrease Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر يا ليکنه چپ طرف ته انتقالولی شو.

Increase Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر يا ليکنه بني طرف ته ورلی شو.

Start a list: دا کمانډ په پروگرام کې دليکني لاینو ته نمبر، نقطې، الفباء توري ورکولو لپاره استعمالیږي.

Line spacing: دا کمانډ په پروگرام کې دلاینو ترمنځ دفاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

Align text to left: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکني دچپ طرف ته ورلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+L ده.

Center: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکني دپروگرام منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+E ده.

Align text to right: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکني بني طرف ته دوړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+R ده.

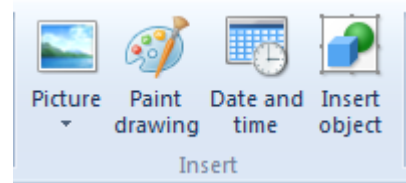
Justify: دا کمانډ په پروگرام کې دليکني دمنظم کولو لپاره استعمالیږي. يعنې کله چې ليکنه غيرمنظمه يا ناسمه وي نو ددې کمانډ په کلېک کولو سره ليکنه سمیږي. شارټ کټ يې Ctrl+J دی.

Paragraph: دا کمانډ په پروگرام کې د پاراگرافونو ترمنځ فاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Insert group)

په Insert گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Picture
2. Paint drawing
3. Date and time
4. Insert object

Picture: ددې کمانډ پواسطه دکمپیوټر څخه د پروگرام صفحې ته عکسونه راوړلی شو.

Change Picture: ددې کمانډ پواسطه بل عکس بدلولی شو.

Resize picture: ددې کمانډ په پواسطه په پروگرام کې د عکس اندازه ټاکلی شو.

Paint drawing: ددې کمانډ پواسطه د Paint پروگرام څخه رسمی راوړلی شو
یعنې کله چې پدې کمانډ باندې کلېک وکړو نو Paint پروگرام خلاصیږي. کله چې
رسمی وکړو نو بیا Paint پروگرام بندو نو رسمی WordPad پروگرام ته راځي.
شارټ کټ یې Ctrl+D دی.

Date and time: ددې کمانډ پواسطه د پروگرام صفحې ته تاریخ او وخت راوړلی شو.

Insert object: دا کمانډ په پروگرام کې دنورو پروگرامونو څخه د فایلونو راوړلو لپاره
استعمالیږي او د هر پروگرام څخه مونږ فایلونه راوړلی شو.

Home tab (Editing group)

په Insert گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Find
2. Replace
3. Select all

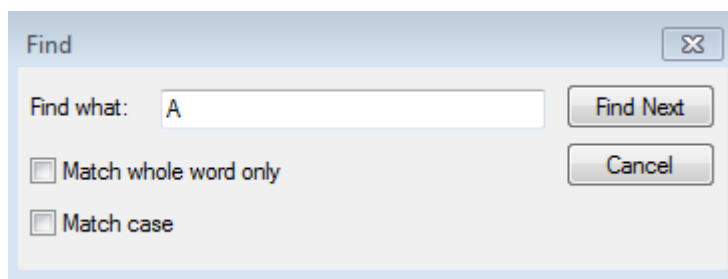
Find: دا کمانډ په پروگرام کې د یوې کلمې د پیدا کولو لپاره استعمالیږي. شارت کټ یې **Ctrl+F** دی.

Find: دا کمانډ په پروگرام کې د یوې کلمې د لټون یا پیدا کولو لپاره استعمالیږي. کله چې مونږ زیاته لیکنه کړي نو مونږ غواړو چې یو لغات یا کلمه پیدا کړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ یو لغات یا کلمه پیدا کولو شو. شارت کټ یې **Ctrl+F** ده.

Find What: پدې ځای کې مونږ هغه کلمه لیکو کوم چې مونږ یې پیدا کوو.

Find Next: کله چې مونږ په لیکنه کې یوه کلمه زیاته لیکلي وي نو ددې بټن په کلیک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پیدا کوي.

Cancel: دا دېر انستل شوي چوکاټ څخه د ایستلو لپاره استعمالیږي.

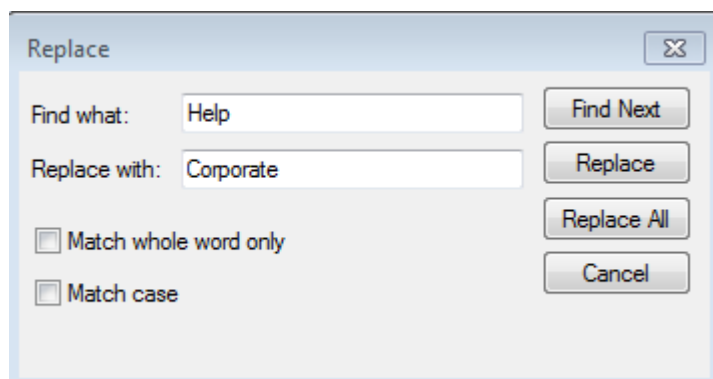
Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ایښودل شوي وي نو هر ډول کلمې پیدا کوي که په غټو توري او یا کوچنۍ توري وي.

Match case: که دې ته کلېک ایښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پیدا کوي چې په یو شان تورو لیکل شوي وي. یعنې که یوه کلمه په غټو تورو لیکل شوي وي نو په غټو تورو یې پیدا کوي او په کوچنۍ تورو یې نه راته پیدا کوي. او که په کوچنۍ تورو لیکل شوي وي نو په کوچنۍ تورو یې پیدا کوي او په غټو تورو یې نه پیدا کوي.

Replace: دا کمانډ په پروگرام کې یوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي. شارت کټ یې **Ctrl+H** دی.

Find Next: ددې کمانډ په کلیک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پیدا کوي چې په لیکنه کې زیاتې لیکل شوي وي. شارت کټ یې **F3** ده.

Replace: دا کمانډ په پروگرام کې یوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په لیکنه کې شامله وي.

Replace with: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په بله کلمه یې بدلوو.

Find Next: دا دکلمې د پیدا کولو لپاره استعمالیږي.

Replace: دا کمانډ یوه کلمه په بله کلمه

دبدلولو لپاره استعمالیږي.

Replace All: دا کمانډ په پروگرام کې زیاتې کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ایښودل شوي وي نو هر ډول کلیمې پیداکوي که په غټو تورو لیکل شوي او یا که په کوچنیو تورو لیکل شوي وي.

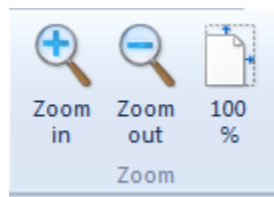
Match case: که دې ته کلېک ایښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پیداکوي چې په یو شان تورو لیکل شوي وي. یعنې که یوه کلمه په غټو تورو لیکل شوي وي نو په غټو تورو یې پیداکوي او په کوچنیو تورو یې نه راته پیداکوي. او که په کوچنیو تورو لیکل شوي وي نو په کوچنیو تورو یې پیدا کوي او په غټو تورو یې نه پیداکوي.

Select all: دا کمانډ په پروگرام کې دټولې لیکنې دانتخابولولپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې Ctrl+A دی.

View tab (Zoom group)

په zoom گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

Zoom in: ددې کمانډ په کلیک کولو سره د پروگرام صفحه سترېږي او لیکنه رانږدې کیږي.

Zoom out: ددې کمانډ په کلیک کولو سره د پروگرام صفحه کوچنۍ کیږي او لیکنه کوچنۍ کیږي.

100%: ددې په کلېک سره دپروگرام صفحه ۱۰۰٪ فیصده سترېږي او دا یې عادی حالت دی. او لیکنه هم په ۱۰۰٪ کې ښکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې گروپ کې لاندې افشانونه شامل دي.

1. Ruler
2. Status bar

Ruler: که چپرې دا کمانډ ته کلېک اېښودل شوي وي نو په پروگرام کې خط کش ښايي او که چپرې کلېک ورته نه اېښودل شوی نو خط کش نه ښايي.

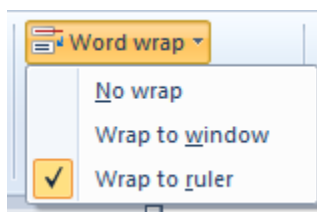
Status bar: که چپرې دا کمانډ ته کلېک اېښودل شوي وي نو په پروگرام Status bar ښايي او که چپرې کلېک ورته نه اېښودل شوي نو Status bar نه ښايي.

View tab (Settings group)

پدې گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Measurement units

Wordwrap: پدې کمانډ کې لاندې افشونه شامل دي.

No wrap: که چپرې دې ته کلېک اېښودل شوي وي نو لیکنه دپروگرام دصفحي سره نه ماتيري او مستقیماً حرکت کوي.

Wrap to window: که چې دې ته کلېک اېښودل شوي وي نو لیکنه دپروگرام دصفحي سره ماتيري.

Wrap to ruler: که چپرې دې ته کلېک اېښودل شوي وي نو لیکنه د خط کش داندازې مطابق ماتيري.

Measurement units: دا کمانډ په پروگرام کې دخط کش دواحدونو بدلولولپاره استعماليري. يعني خط کش په په انچ، سنتي متر، پوننت، پیکس يې بدلولی شو.

Paint program

د کمپیوټر د ویندوز پروگرامونو څخه یو پروگرام چې درسمی او ډیزاین کولو لپاره استعماليري.

د Paint پروگرام دخلاصولو طریقي

1. Start button- search box- write paint- enter.

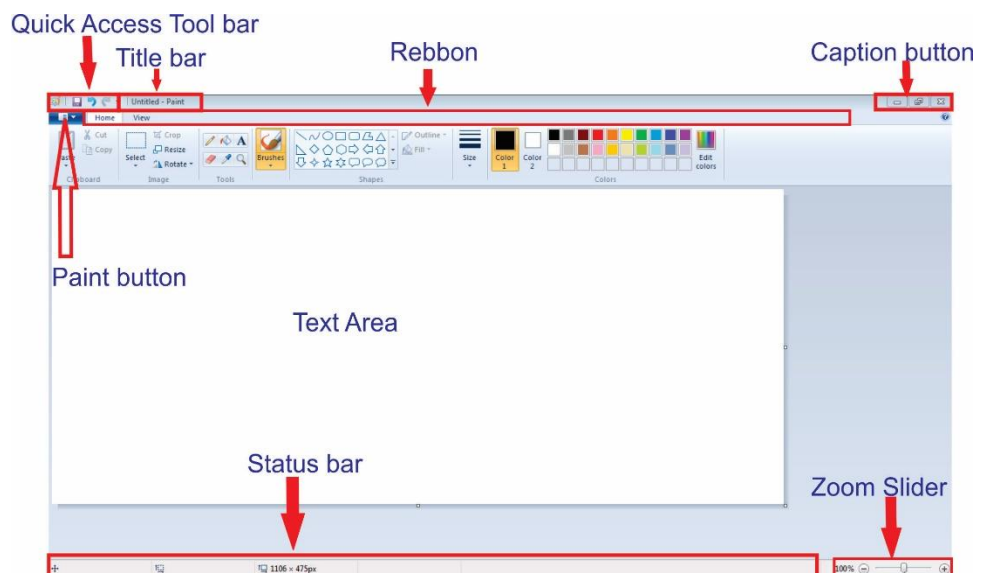
2. Start button- Run- write paint – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on paint.
4. Start button- All programs- accessories- right on paint – write any shortcut key.
5. Start button-search box-write “pbrush” – enter.

د Paint پروگرام د بندولو طریقی

1. Paint button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integrated Development Environment)

16. Title bar
17. Caption button(Minimize, Restore down, close)
18. Quick access tool bar
19. Paint button
20. Ribbon(Home tabs, View tabs)
21. Ruler
22. Text area
23. Status bar
24. Zoom slider

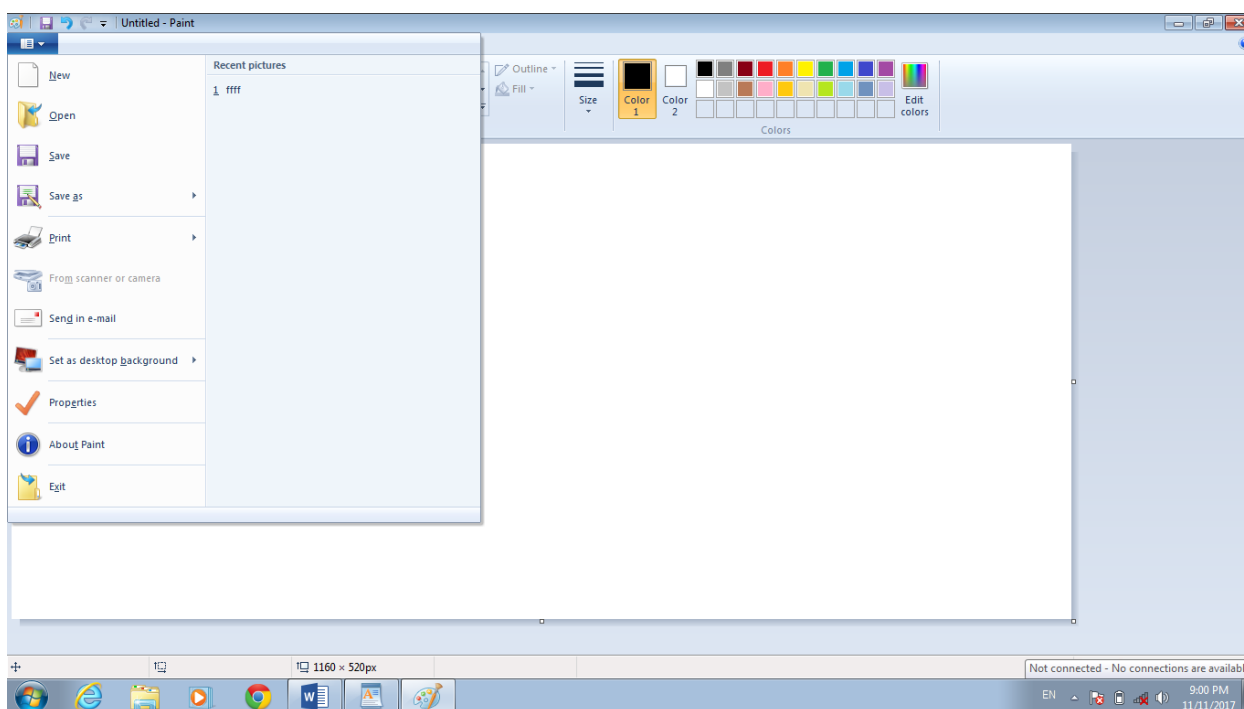

Paint پروگرام دوه ټيپونه لري چې يو Home او بل View دی.

Paint button

پدې ټين کې دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. From scanner or camera
7. Send in e-mail
8. Set as desktop background
9. Properties
10. about paint
11. Exit

New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې **Ctrl+N** ده.

Open: داکماند په پروگرام دیوې دوسیې یا لیکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټر کې مخکې ساتلي وي. شاربټ کټ یې Ctrl+O ده.

Save: ددې کماند په ذریعه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټر کې وساتو. یعنې په کمپیوټر کې دیوې لیکنې یا دوسیې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کماند په واسطه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوټر کې ساتلی شو. شاربټ کټ نه لري. ددې کماند پواسطه مونږ یوه دوسیې یا لیکنه په لاندې شکلونو او نومونو یې ساتلی شو.

Print: دا کماند په پروگرام د لیکنې د چاپولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې Ctrl+P ده.

From scanner or camera: ددې کماند پواسطه د سکېنر یا کیمرې څخه دتصویر راخیستلو لپاره استعمالیږي.

Send in e-mail: ددې کماند په پواسطه مونږ ایمل لیږلی شو.

Set as desktop background: ددې کماند پواسطه یو رسم شوي تصویر د کمپیوټر Background ته ورکولی شو.

Properties: ددې کماند پواسطه په پروگرام کې دیو تصویر سټینګ کولی شو.

About paint: ددې کماند پواسطه مونږ د Paint پروگرام معلومات کتلی شو.

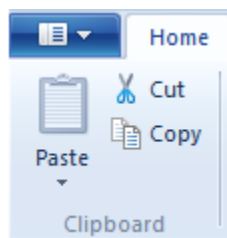
Exit: دا کماند د Paint پروگرام د بندلولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Cut
2. Copy

3. Paste
4. Paste from

Cut: دا کمانډ په پروگرام دلیکنې ډیرې کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+X** ده.

Copy: دا کمانډ په پروگرام دلیکنې څخه د کاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+C** ده.

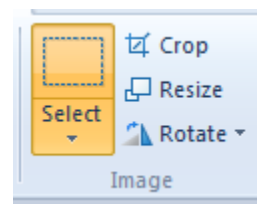
Paste: دا کمانډ په پروگرام کې د لیکنې د انتقالولو لپاره استعمالیږي یعنې **Cut** شوي یا **Copy** شوي لیکنه یو ځای بل ځای انتقالوي. شاربټ کټ یې **Ctrl+V** دی.

Paste from: دا کمانډ په پروگرام کې د کمپیوټر څخه مخکینۍ، رسم شوي رسمی راخیستلو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Image group)

په image گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

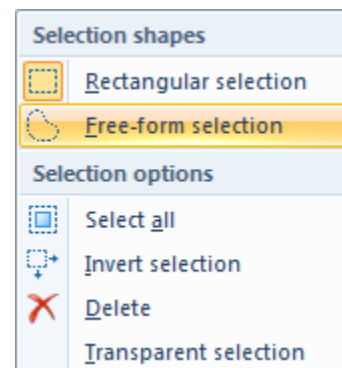
1. Select
2. Crop
3. Resize
4. Rotate

Select: دا کمانډ په پروگرام کې د لیکنې یا د شکل انتخابولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+A** ده.

په **Select** کمانډ کې لاندې نور کمانډونه شتون لري.

1. Rectangular selection
2. Free-form selection
3. Select all
4. Invert selection
5. Delete
6. Transparent selection

Rectangular selection: دا کمانډ په پروگرام کې د لیکني یا تصویر د مربع یا مستطیل په شکل د انتخابولو لپاره استعمالیږي. یعنې لیکنه یا تصویر څلور ضلعی انتخابولی شو.

Free-form selection: دا کمانډ په پروگرام د لیکني، تصویر او شکل پخپله خوښه دانتخابولو لپاره استعمالیږي یعنې په خپله خوښه یې انتخابولی شو.

Select all: دا کمانډ په پروگرام د لیکني، تصویر او شکل د ټول انتخابولو لپاره استعمالیږي.

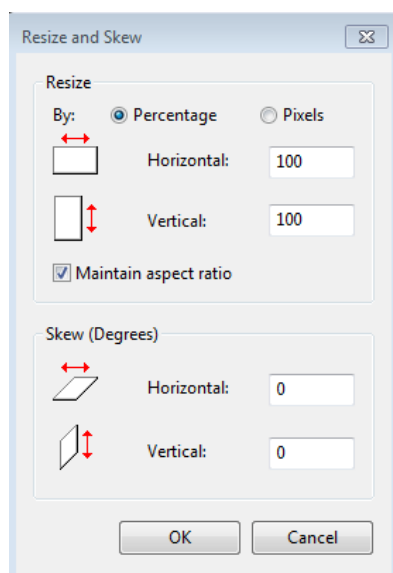
Invert selection: که چېرې مو لیکنه یا تصویر لږ انتخاب کړي وي نو ددې کمانډ په کلېک کولو سره لیکنه یا تصویر ټول انتخابیږي.

Delete: دا کمانډ په پروگرام کې دانتخاب شوي لیکني یا تصویر د ړنگولو لپاره استعمالیږي.

Transparent selection: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ایښودل شوي وي نو په تصویر باندې لیکنه د پاسه کیږي او د لیکني سره تشه ساحه نه راځي او که چېرې کلېک ورته نه وي ایښودل شوي نو په تصویر باندې د لیکني سره تشه ساحه راځي.

: دا کمانډ په پروگرام کې دانتخاب شوي لیکني یا تصویر دپرې کولو لپاره استعمالیږي. **Crop** شارت کټ یې **Ctrl+Shift+X** ده.

Resize: دا کمانډ په پروگرام کې د عکس داندازې ټاکلو لپاره استعمالیږي یعنې د عکس اندازه ټاکلی شو. شارت کټ یې **Ctrl+W** دی.

مونږ عکس په **Percentage** او **Pixels** یې ښایلی شو چې دغه دواړه د عکس واحدات دي.

Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.
Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

Skew (Degrees): پدې کې مونږ عکس کږولی شو.

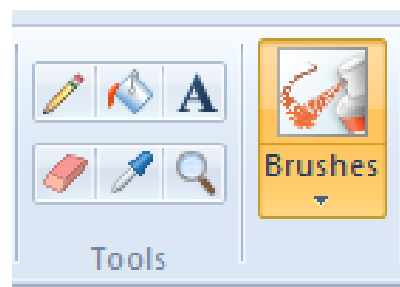
Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.
Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

Rotate: دا کمانډ په پروگرام کې د عکس د تاوولولپاره استعمالیږي.

Home tab (Tools group)

په Tools گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Pencil
2. Fill with color
3. Text
4. Eraser
5. Color picker
6. Magnifier
7. Brushes

Pencil: دا کمانډ په پروگرام کې په خپله خوښه درسم جوړولولپاره استعمالیږي. او هم د نوم لیکلو لپاره استعمالیږي.

Fill with color: دا کمانډ په پروگرام کې درسم شوي شکل ته درنګ ورکولولپاره استعمالیږي.

Text: دا کمانډ په پروگرام کې د لیک لپاره استعمالیږي.
Eraser: درسم شوي شکل یا تصویر د پاکولو یعنی درنګولو لپاره استعمالیږي.

Color picker: ددې پواسطه دیوه عکس څخه رنګ اخیستلی شو او په بل رسم شوي شکل باندې یې نصبولی شو.

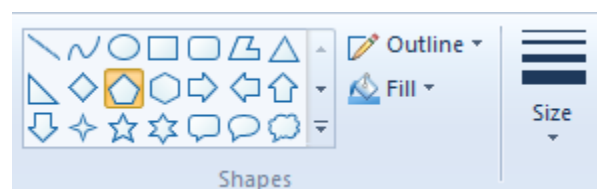
Magnifier: ددې کمانډ په کلېک کولوسره رسم شوي شکل یا تصویر غټیږي یعنی رانږدې کیږي.

Brushes: ددې کمانډ پواسطه مختلف ډوله لیکنه یا رسمي کولی شو.

Home tab (Shapes group)

په Shapes گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Shapes
2. Outline
3. Fill

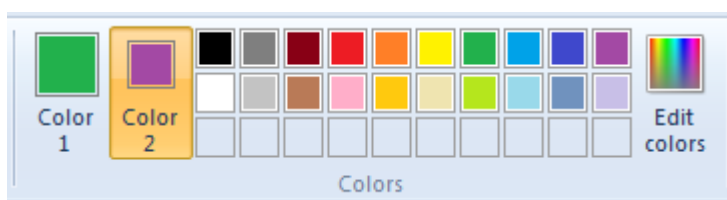
4. Size

- Shapes:** ددې پواسطه مونږ مختلف ډوله شکلونه رسمولی شو.
- Outline:** دا کمانډ په پروگرام کې درسم شوي شکل خط ته د تغيرو ورکولو لپاره استعمالیږي.
- Fill:** دا کمانډ په پروگرام کې درسم شوي شکل ډکولو او هغې ته د تغيرو ورکولو لپاره استعمالیږي.
- Size:** ددې پواسطه درسم شوي شکل لیکې غټولی شو.

Home tab (Colors group)

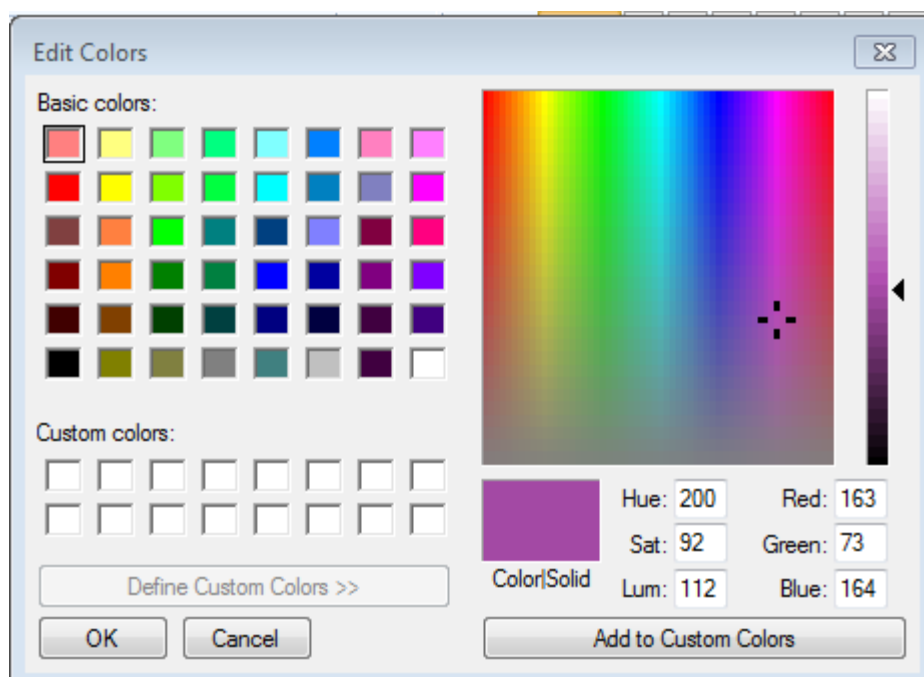
په Colors گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Colors
2. Editing colors

Colors: ددې کمانډ پواسطه رسمی ته مختلف ډوله رنگونه ورکولی شو.

Edit colors: ددې پواسطه مونږ په رنگونو کې تغيرو کولی شو یعنې هغه رنگونه راخیستلو شوچې په Colors کې موجود نه وي.

View tab (Zoom group)

په zoom گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

Zoom in: ددې کمانډ په کلیک کولو سره د پروگرام صفحه سترېږي او لیکنه رانږدې کیږي.

Zoom out: ددې کمانډ په کلیک کولو سره د پروگرام صفحه کوچنۍ کیږي او لیکنه کوچنۍ کیږي.

100%: ددې په کلیک سره د پروگرام صفحه ۱۰۰٪ فیصده سترېږي او دا یې عادی حالت دی. او لیکنه هم په ۱۰۰٪ کې ښکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Rulers
2. Gridlines
3. Status bar

Ruler: که چېرې دا کمانډ ته کلیک ایښودل شوي وي نو په پروگرام کې خط کش ښایي او که چېرې کلیک ورته نه ایښودل شوی نو خط کش نه ښایي.

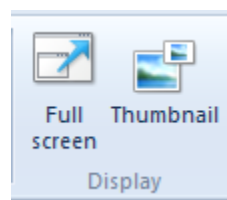
Gridline: که چېرې دا کمانډ ته کلیک ایښودل شوي وي نو په پروگرام صفحه باندې یو ډول لیکي راځي لکه جال، او که چېرې کلیک ورته نه وي ایښودل شوي نو بیا لیکي نه راځي. شاربټ کټ یې Ctrl+G ده.

Status bar: که چېرې دا کمانډ ته کلیک ایښودل شوي وي نو په پروگرام کې Status bar ښایي او که چېرې کلیک ورته نه ایښودل شوي نو Status bar نه ښایي.

View tab (Display group)

په display گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Full screen
2. Thumbnail

Full screen: دا کمانډ په پروگرام کې د عکس يا رسمي په مکمل سکرین بنودلو لپاره استعمالیږي.

Thumbnail: ددې کمانډ پواسطه یو کرکی خلاصیږي چې نوموړي کرکی دیوه رسمي preview شکل کتلی شو.

Start Button

ددې بټنې په کلېک کولو سره مونږ ته په کمپیوټر کې یو لېست راڅرگندیږي چې په دې لېست په دکمپیوټرټول پروگرامونه کتلی شو او خلاصولی یې شو.

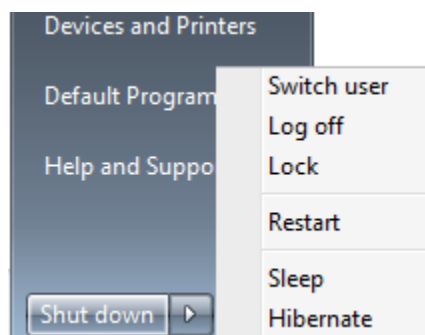

Search box: دا دپروگرام یا فایل دپلټول لپاره استعمالیږي.

Shut down

دا بټن دکمپیوټر د بندولو لپاره استعمالیږي. نو پدې بټن کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Switch user
2. Log off
3. Lock
4. Restart
5. Sleep
6. Hibernate

Switch user: دا کمانډ د User د بندولو لپاره استعمالیږي او پروګرامونه ورسره نه بندیږي.

Log off: دا کمانډ د User بندولو لپاره استعمالیږي او پروګرامونه هم ورسره بندیږي.
Lock: دا کمانډ د کمپیوټر د کلف کولو لپاره استعمالیږي.

Restart: دا کمانډ کمپیوټر د ارام ورکولو لپاره استعمالیږي، کمپیوټر یو ځل بندیږي او بیا مستقیماً چلیږي.

Sleep: دا کمانډ کمپیوټر ته د لږ خوب کولو لپاره استعمالیږي یعنې کمپیوټر بندیږي لږ ځنډ وروسته بیا چلیږي.

Hibernate: دا کمانډ کمپیوټر ته د استراحت ورکولو لپاره استعمالیږي.

د کمپیوټر مهم شارټ کټ

Commands	Shortcuts
New	Ctrl + N
Open	Ctrl + O
Save	Ctrl + S
Print	Ctrl + P
Print preview	Ctrl + F2
Close program	Alt + F4
Bold	Ctrl + B

Italic	Ctrl + I
Underline	Ctrl + U
Subscript	Ctrl + =
Superscript	Ctrl + Shift ⁺⁺
Find	Ctrl + F
Replace	Ctrl + H
Select all	Ctrl + A
Cut	Ctrl + X
Copy	Ctrl + C
Paste	Ctrl + V
Undo	Ctrl + Z
Redo	Ctrl + Y
Go To	Ctrl + G
Open Start Menu	Ctrl + Esc
Delete back word	Ctrl + Backspace button
Refresh the active windows	F5
Display the help menu	F1
Open Computer	Windows logo key + E
Select the search box	Ctrl + E
Zoom in	Ctrl + page up
Zoom out	Ctrl + page down
Show or hide the ruler	Ctrl + R
Increase the font size	Ctrl + Shift + >
Decrease the font size	Ctrl + Shift + <
Rename the Select item	F2
Select the search box	Alt + D

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library